

СТ А Н О В И Щ Е

от

Проф. д.ист.н. Трендафил Атанасов Митев

за

научната продукция на гл.ас.д-р Чавдар Ветов единствен участник в
конкурса за „доцент“ обявен от ИИст.И - БАН

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ - /на половин щат/, по професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „Документалистика, архивистика и палеография (историография и източникознание)“ (Визуални исторически извори) за нуждите на секция „Помощни исторически науки и информатика“ към ИИст.И - БАН, със срок 2 месеца от обнародването в „Държавен вестник“ (бр. 97 от 21.11.2023 г.) документи е подал – само гл.ас.д-р Чавдар Ветов. Той се явява единствен кандидат за заемането на обявената нова научна позиция.

Д-р Ветов работи в секция „Помощни исторически науки и информатика“ от 2012 година. Тогава той насочва трайно своето внимание върху изследването на фотографиите като исторически извор, тяхната специфика като информационен източник, научните критерии свързани със съхранението на снимковия материал в архивите, неговото практическо използване в науката и др. На тези частни аспекти на тематиката е посветена неговата докторска дисертация: „Фотодокументите (XIX – средата на XX в.) като исторически извори и тяхното съхранение в архивните институции“. С нея той се приобщи трайно към малцината български учени, /Хр. Йонков, П. Боев, З. Галибов/ които положиха основите на научния интерес към фотографията като исторически извор в България. В резултат – искам да отбележа, че д-р Ветов наложи тази важна тематика като самостоятелно направление в дейността на секция ПИНИ в ИИст.И при БАН. Преди него върху проблематиката не се работеше системно в споменатата подструктура на ИИст.И. Така че с научните изследвания на д-р Чавдар Ветов като цяло се запълни едно празно информационно пространство и се обогати тематичното разнообразие в дейността на секцията, разработваща изворознанието, палеографията, дипломатиката, генеалогията, метрологията, епиграфиката, археографията и др.

Участникът в конкурса е спазил всички задължителни изисквания свързани с оформлението на законово изискващата се документация, за участниците в научен конкурс, за придобиване на длъжността „доцент“. Наукометричните му данни са представени изчерпателно. Списъкът с цитиранията е достоверен. Авторовата самооценка за направените

приноси в науката е обективна. Поради това д-р Ветов отговаря на първото основно изискване – обективност и изчерпателност на административно изискващата се документация, без която не може да се участва в доцентски конкурс.

Важна особеност в научното творчество на гл.ас.д-р Чавдар Ветов е обстоятелството, че той остана верен на своята изначална научна ориентация и през следващия етап от своето развитие като изследовател, след защитата на неговата докторска дисертация. От 2015 г. д-р Ветов фокусира своето внимание върху фотографията като документално свидетелство за националноосвободителното движение на българите през Възраждането.

В резултат на усилията, положени от участника в конкурса, през последните 7 години, /периода 2015 - 2023 г./, ние имаме вече едно цялостно, задълбочено и обобщаващо монографично изследване на проблематиката. За мен научната монография, която ни представи д-р Ветов, е първата цялостна - „Зрима /илюстративна/ научна история на Българското Възраждане“. Тя е достойно постижение за автора и би правила чест на всеки учен, който си е поставил като житейска цел да остави трайна следа, в онази зона на науката, която е превърнал в свое трайно занимание.

За успеха на авторовото начинание – да се създаде хабилизационен труд на високо академично равнище, от решаващо значение са две основни групи от обстоятелства. На първо място, съзнателният стремеж на автора да стъпи върху максимално възможния информационен масив, свързан с историческата фотография през интересувашата го епоха. Поради това той се е докоснал до всичко, което е налично към днешна дата, в българските архивохранилища. Д-р Ветов е изследвал фотографското богатство от най-значимите наши архиви: Научният архив на ИИСТИ към БАН; Сбирката „Портрети и снимки“ към Български исторически архив – Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“; Фондовете към Централен държавен архив, към ДА „Архиви“; Както и някои важни регионални държавни архиви като тези в Кюстендил, Враца, Русе, Плевен. В резултат неговата монография е изградена върху огромно, оригинално документално градиво, което включва над 500 оригинални исторически снимки. Значителна част от тях се пускат за пръв път в научно обръщение. Така че следващото важно обстоятелство, което трябва да се отчете при оценка творчеството на д-р Ветов е, максималната възможна изчерпателност на изворовия материал, който авторът използва, за да разгърне своето научно изследване. Това е важен критерий, защото от него зависи шансът да се направят и верните, обобщаващи изводи за епохата.

Второто важно обстоятелство, което е свързано с успеха на научния труд, с който се участва в конкурс за „доцент“, е професионализмът на авторския анализ. А от там и логиката на текстовото изложение и задълбочеността на научните изводи, които се формулират в труда. В конкретният случай, д-р Ветов напълно основателно изяснява в първата глава на монографията си темата за пътищата, по които българите се докосват до такова важно постижение на европейската цивилизация в новото време – каквото е фотографията. Изяснен е приносът на фотографите работили в съседните балкански държави и в Османската империя, така че най-сетне образът на важните исторически личности на нашия народ, също да може да въздейства върху чувствата и емоциите на модернизиращото се българско общество.

Втората глава логично надгражда изложението на автора. В нея е изведена проблематиката свързана със създаването, особеностите и приноса на фотографиите, изобразяващи участниците във всички важни прояви на национално освободителното движение през Възраждането. В резултат там авторът създава един богат, колективен „зрителен образ“ на борците за свобода, който не може да се опише буквално със средствата на словесното изложение. Д-р Ветов изяснява в много детайли свързани с изработването на четническите униформи, подробностите свързани с тяхната украса, стремежът образът да излъчва онова, което тогава е вълнувало най-много българите – решимостта на силния човешки характер да се изпълни тежката задача – извоюването на свободата.

В третата глава на труда се изследва образът на революционните дейци в цивилно облекло - преди и след Освобождението. Като се тръгне от Васил Левски и Христо Ботев и се стигне до участници в четите. Тук авторът е разкрил една втора, но не по малко важна страна от зримия образ на възрожденския български елит. Европейското облекло да придаде на тези хора видимо, допълнително духовно излъчване. Вече не като „борци в униформа“, а като цивилизовано изглеждащи лидери, на една модерна европейска нация, която заслужава уважение от останалия свят. Въздействието на този образ на свой ред обогатява в допълнителна степен представата на българите /и за българите/, които водят борба за свобода. А след освобождението, образът на вече възрастния възрожденски деец, облечен съвсем скромно, излъчва едно особено, но видимо достойнство на хората, които са изпълнили своя отечествен дълг. Защото те са съдействали за раждането на свободната българска държава. Така че тези личности, и в новият си образ, реално служат за пример на младите поколения.

В четвъртата глава д-р Ветов изследва фото документацията, която илюстрира участието на българите в опълчението по време на

Освободителната война, както и присъствието на опълченците в народни чествания и създаването на паметни места, за съхраняване спомена от борбите за национално освобождение. Образно казано тук в илюстрации са представени последните години от живота и делата на тези български поколения, които изнесоха на гърба си борбата за свобода. Образите на бившите революционери, заснети в непосредствена близост до новопостроените красиви паметници, придава една уникална и с нищо не заменима - зрима величественост, на отразяваните събития. Така се постига една важна цел – изграждането на живата зрителна връзка между минало и настояще, която съзнателно е търсена от фотографите, които са оставили тези незаличими следи от културната история вече на нова България. Нищо не може да свърже по ясно и въздействащо минало – настояще – и бъдеще от този снимков, изворов материал.

Логично в последната пета глава авторът е проследил ролята на българската историческа фотография за отразяване на паметни места, свързани с национално освободителното движение, при чествания свързани с годишнини от значими исторически събития, усилията да се открие гроба на Христо Ботев както и инициативи за възстановяване на живи картини за отминали събития. По този начин е показан дългият, разнообразен и изключително полезен път, който изминава историческата фотография, в цялостното развитие на културния живот в България - от Освобождението до наши дни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Пред нас е една професионално написана зрима „История на великия българския исторически образ от епохата на Възраждането“. Нещо повече – монографията разкрива и логичните усилия на свободното ни общество да съхрани за вечни времена – незаличимите зрителни следи, от живот на борците за свобода, отразени върху фотографиите. Направените изводи на автора са самостоятелни, задълбочени, документално обосновани и внасят безспорен принос в научно информационния масив, свързан с осмислянето на новата история на българския народ. Предвид на всичко това смятам убедено, че научното творчество на д-р Чавдар Ветов е сериозен принос в областта на историческата наука. Той събра, изследва и съхрани на едно място зримото измерение на онази велика историческа старина, на която народите дължат своите най-значими постижения в историята. Без нея ние щяхме само да гадаем около темата за образа на възрожденския деец – така както правим днес, когато се опитваме да обрисоваме вида на средновековния български държавен и духовен елит! Без обаче да имаме каквато и да е безспорна фактология за нашите изводи! Поради това препоръчам на Научното жури на гл. ас. д-р Чавдар Ветов да бъде

присъдена академичната длъжност „доцент“ по професионално, направление 2.2. „История и археология“, научна специалност „Документалистика, архивистика, палеография, историография и източникознание“ (Визуални исторически извори) за нуждите на секция „Помощни исторически науки и информатика“. Аз лично ще гласувам със “ЗА“ присъждането на научната длъжност „доцент“ на гл. ас. д-р Чавдар Ветов.

София, 15 февруари 2024 г.

ПОДПИС:

Проф. д.ист. Трендафил Митев